

Kongres Zadružne zveze Slovenije
Znanje in sodelovanje za prihodnost podeželja

SLOVENSKO KMETIJSTVO V ČASU GLOBALNIH PRITISKOV

ZADRUŽNA
ZVEZA
SLOVENIJE

mag. BEN MOLJK

dr. TANJA TRAVNIKAR

Kmetijski inštitut Slovenije

Vsebina

❖ KMETIJSTVO SKUPAJ

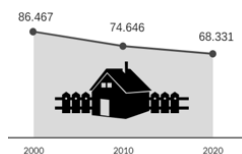
- Fizični obseg proizvodnje
- Cene v kmetijstvu
- Zunanja trgovina
- Proračunske podpore
- Dohodek

❖ POMEMBNEJŠI KMETIJSKI TRGI

- Trg z mineralnimi gnojili in surovinami za krmo
- Rastlinski in živinorejski trgi (stanje zadnjih „turboletnih“ let, pogled na prihodnja dogajanja)

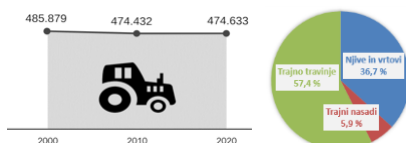
Strukturne spremembe

Število vseh kmetijskih gospodarstev (KMG)

Nadaljevanje trenda zmanjševanja kmetijskih gospodarstev, vendar se dogajajo procesi koncentracije in specializacije kmetijske proizvodnje.

Kmetijska zemljišča v uporabi (KZU) in struktura KZU

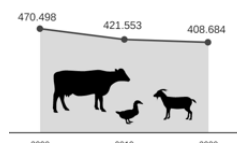

Povprečna velikost KZU na KMG z KZU

- leta 2000: 5,6 ha/KMG (skupaj 86.423 KMG)
- leta 2020: 7,0 ha/KMG (skupaj 67.576 KMG)

Kmetijski inštitut Slovenije

Število glav velike živine (GVŽ)

Povprečno število GVŽ na živinorejskih KMG

- leta 2000: 6,1 GVŽ/KMG (skupaj 77.452 KMG)
- leta 2020: 9,1 GVŽ/KMG (skupaj 44.976 KMG)

Vir: SURS

Proizvodnja

INDEKS FIZIČNEGA OBSEGA PROIZVODNJE (2015 = 100)

Sadje:	230 %
Grozdje, vino:	-7 %
Žito:	-8 %
Krompir:	-14 %
Zelenjadnice:	-17 %
Oljnice:	-19 %

	2019/18	2020/19	2021/20	2022/21
Rastlinska pridelava	-13,0	10,6	-23,8	-1,0
Živinoreja	-0,5	-4,4	+1,2	-0,6
Kmetijski proizvodi, skupaj	-7,9	4,0	-13,6	-0,8

Drobnica:	7 %
Perutnina, jajca, govedo:	1 %
Prašiči:	-2 %
Mleko:	-3 %

Vir: SURS, preračuni KIS

Kmetijski inštitut Slovenije

Cene

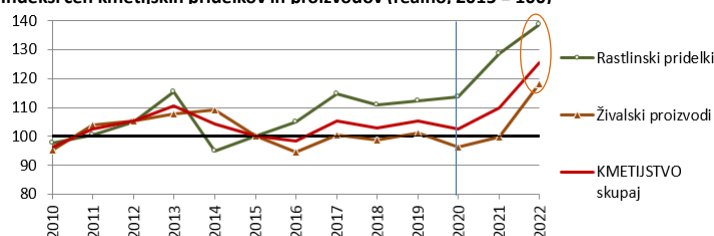
INDEKSI CEN – kmetijski pridelki in proizvodi (nominalne spremembe cen v %)

	2020/19	2021/20	2022/21
Rastlinski pridelki	1,1	15,1	17,5
Žito	-2,5	45,4	54,8
Oljnice	6,1	37,8	26,5
Krompir	-12,4	18,5	38,1
Zelenjadnice	-4,2	10,3	15,8
Sadje	21,9	18,1	-3,0

	2020/19	2021/20	2022/21
Živali in živalski proizvodi	-4,8	5,5	29,1
Govedo	-5,0	10,4	28,7
Prašiči	-1,9	-8,0	22,2
Perutnina	-10,2	4,2	17,8
Mleko	-3,8	3,9	38,9
Jajca	0,8	0,1	24,2

Kmetijski proizvodi SKUPAJ	-2,6	9,3	24,3
-----------------------------------	-------------	------------	-------------

Indeksi cen kmetijskih pridelkov in proizvodov (realno, 2015 = 100)

Kmetijski inštitut Slovenije

Vir: SURS, preračuni KIS

Cene

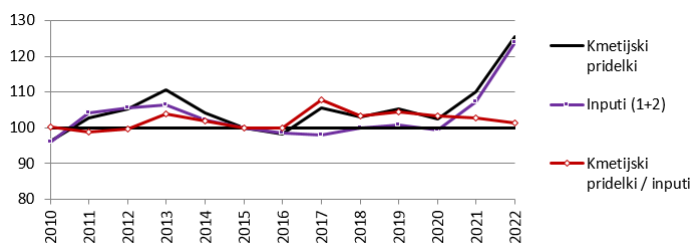
INDEKSI CEN – inputi in pariteta (nominalne spremembe cen v %)

	2020/19	2021/20	2022/21
Semena in sadike	-1,0	-1,5	7,2
Energija, maziva	-13,4	17,3	27,7
Gnojila, sredstva za izboljš. tal	-7,7	42,7	111,9
Sredstva za varstvo rastlin	4,1	1,6	9,4
Veterinarske storitve	0,5	1,3	3,5
Krmila	-0,2	14,0	31,6
Inputi za tekočo porabo (1)	-3,0	12,3	32,2
Inputi za investicije (2)	2,0	4,7	12,7
Inputi SKUPAJ	-1,4	9,8	26,0

	2020/19	2021/20	2022/21
Kmetijski pridelki	97	109	124
Inputi (1+2)	99	110	126
Pariteta	99	100	99

Poslabšanje cenovno-stroškovnega razmerja.

Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov, cen inputov ter cenovno-stroškovna pariteta (2015 = 100)

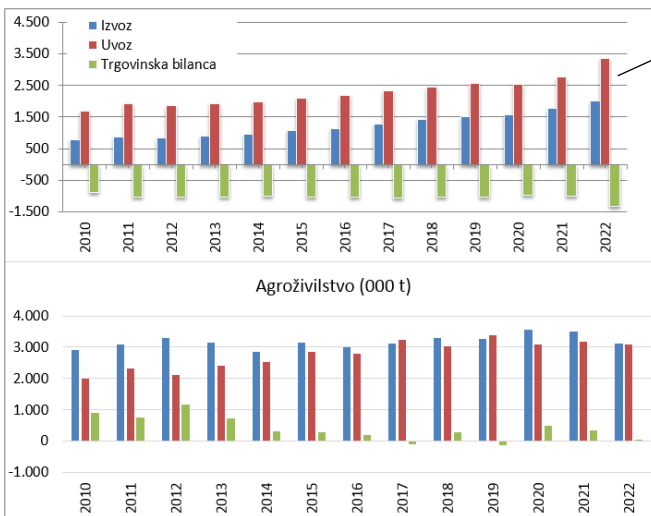

Kmetijski inštitut Slovenije

Vir: SURS, preračuni KIS

Zunanja trgovina agroživilstva

Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR)

Leto 2022*:

- Izvoz: 2,0 mld. EUR
- Uvoz: 3,3 mld. EUR
- Bilanca: -1,3 mld. EUR

Vrednostna blagovna menjava:

Trend rasti obeh tokov
(od leta 2021 skokovita rast).
- **UČINEK VISOKIH CEN**

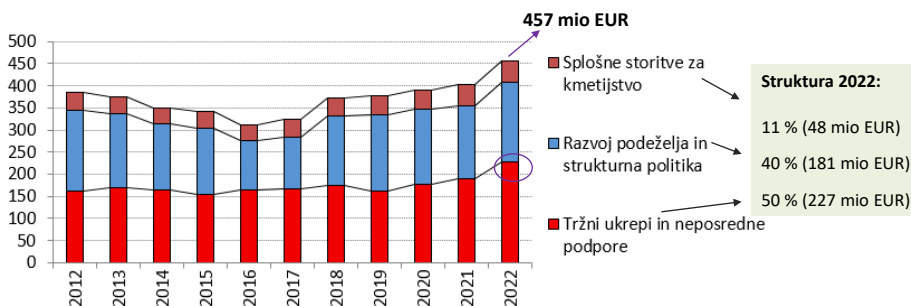
Količinska blagovna menjava:

Od leta 2020 stabilni in umirjeni tokovi uvoza in izvoza.

Kmetijski inštitut Slovenije

* Začasni podatki
Vir: SURS, preračuni KIS

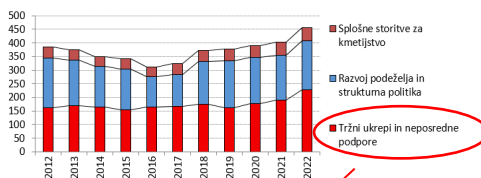
Proračunske podpore (mio EUR)

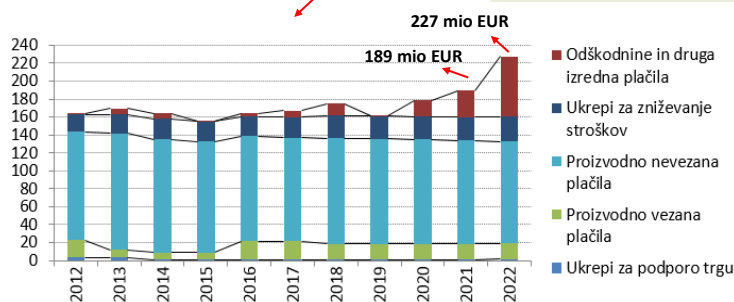
Kmetijski inštitut Slovenije

Vir: MKGP, preračuni KIS

Proračunske podpore: *tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR)*

- NEPOSREDNA PLAČILA (glavnina)
- Medletno najbolj nihajo sredstva za odškodnine in druga izredna plačila:
  - Leta 2020 in 2021: predvsem izredne pomoči, povezane z epidemijo covid-19 (leta 2020 približno 15 mio EUR in leta 2021 približno 27 mio EUR).
  - Leta 2022: predvsem izredne pomoči, povezane z energetsko draginjo (za različne oblike pomoči ob finančni in gospodarski krizi izplačanih približno 55 mio EUR).

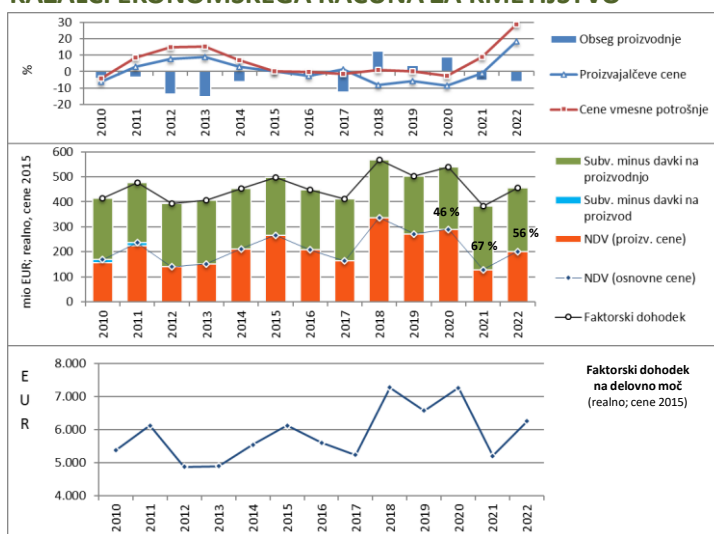

Kmetijski inštitut Slovenije

Vir: MKGP, preračuni KIS

Dohodek

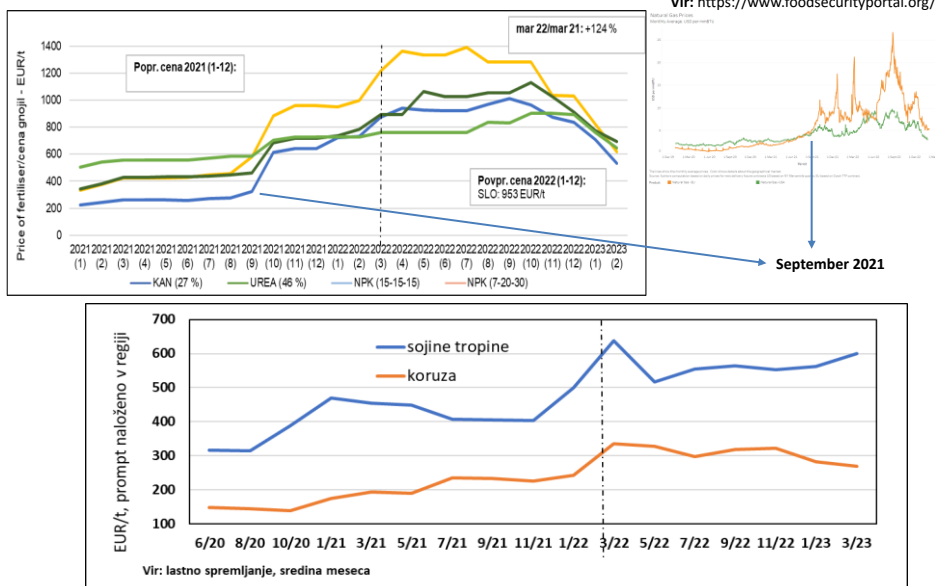
KAZALCI EKONOMSKEGA RAČUNA ZA KMETIJSTVO

Kmetijski inštitut Slovenije

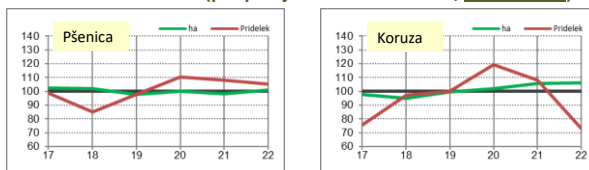
Vir: SURS, preračuni KIS

Surovine

Žita

POVRŠINE IN PRIDELKI (povprečje 2017–2021 = 100, ocena 2022)

Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena za 2022)

❖ STANJE

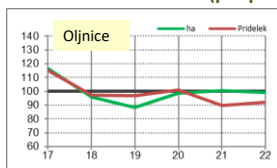
- **EU:** letina 2022 malenkost večja; pridelek pšenice, ječmena, koruze podoben kot pri letini 2021
- **SLO:** -20 % manjši pridelek v letu 2022, predvsem zaradi koruze (34 %)
- **Cene:** porast cen že v 2/2 2021 (tržne, ne odkupne), po vzpostavitvi žitnega koridorja začetek padca cen, vmes nihaj zaradi padca vrednosti €, v SLO občutno višje odkupne cene kot v letu prej
- **ZT:** izvoz EU pšenice in ječmena podoben, uvoz pšenice in koruze občutno večji, EU obvod za ukrajinsko žito, SLO izvozila in uvozila manj žit; med žiti večji le uvoz pšenice

❖ NAPOVED

- Zmanjševanje proizvodnje (agregat EU); kljub več površinam, manjša raba inputov in porast deleža „nizko-pridelčnih“ sistemov pridelave; hitrost odvisna od konkurenčnosti EU sektorja
- Povečano povpraševanje po žitih za humano rabo, zmanjšano pa po žitih za krmo

Oljnice in oljne tropine

POVRŠINE IN PRIDELKI (povprečje 2017–2021 = 100, ocena 2022)

Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena za 2022)

❖ STANJE

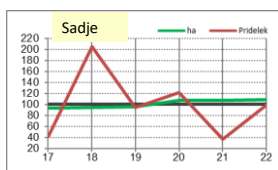
- **EU:** letina 2022 na ravni povprečja zadnjih 5 let, po napovedih letina 2023 nadpovprečna (olj. ogršč.)
- **SLO:** pridelano več oljne ogrščice in soje, manj sončnic; agregatno najmanj v zadnjem desetletju
- **Cene:** povprečno: oljne ogrščice v EU +28 %, sončnice +38 %; v SLO: oljna ogrščica cene višje za slabo tretjino, cene sončnic in soja za slabo petino
- **ZT:** EU uvoznica semena oljnic in oljnih tropin. Uvoz je bil v tržnem letu 21/22 manjši kot v tržnem letu pred tem. Tržno leto 22/23 kaže na ponovno manjši uvoz soje in sojinih tropin in precej večji uvoz semena in tropin oljne ogrščice ter sončnic

❖ NAPOVED

- Kljub nihanjem (napovedi letin, tečaj valut) trend padanja cen oljnic, najintenzivneje pri oljni ogrščici
- Zmerna rast površin, dvig proizvodnje (najbolj v Evropa), zmanjšanje uvoza, kljub temu EU velika neto uvoznica, poraba tropin oljnic bo skladna z razvojem živinoreje

Sadje

POVRŠINE IN PRIDELKI (povprečje 2017–2021 = 100, ocena 2022)

Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena za 2022)

❖ STANJE

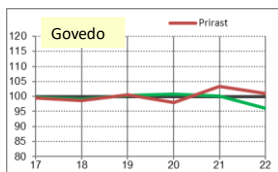
- **EU:** letina 2022; večja pridelava na PL in I, F in D podobna, E, P, HU opazno manj, agregat = 2021
- **SLO:** večja pridelava po katastrofalni letini 2021
- **Cene:** ob spravilu sprva nižje kot v enakem obdobju 2021, pozno jeseni porasle, nadpovprečno visoke v PL, I in F, podpovprečno v N, odkupne cene v Slo nižje kot leta 2021, vendar višje kot v letu 2020
- **ZT:** obseg izvoza in uvoza jabolk EU v letu 22/23 manjši, SLO: uvoz podoben kot 2021, izvoz manjši

❖ NAPOVED

- Skope napovedi
- Sodeč po gibanju prodaje, po rahlem povečanju salda zunanje trgovine in zmanjševanju zalog lahko sklepamo, da se bo leto na trgu s sadjem zaključilo mirno, bojazen zaradi ukrajinske krize je odveč

Goveje meso

SLO: STALEŽ IN PROIZVODNJA V ŽIVINOREJI (povprečje 2017–2021 = 100; ocena 2022)

Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena za 2022)

❖ STANJE

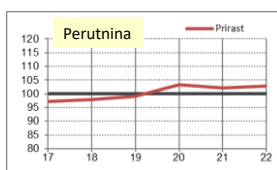
- **EU:** stalež 2 % manjši, podobno količina pridobljenega mesa; molznice -1 %, ostale krave -4 %, biki in ostalo -3 %
- **SLO:** stalež -4 %, krave -5 %, od tega molznice -8 %, zakol na ravni leta 2021, pridobljenega mesa -4 %
- **Cene:** v EU za MPG +17 %, visoka raven cen kljub rahlemu padcu ob koncu leta, cene krav in telet stagnirajo, v SLO +26 %, kljub nihaju vrnitev na raven ob koncu leta 2022
- **ZT:** obseg izvoza govedine in živih živali EU v letu 22 manjši, uvoza pa večji; SLO: izvoz živih živali ponovno večji, mesa in izdelkov pa manjši, uvoz živih živali, mesa in izdelkov v letu 2022 manjši

❖ NAPOVED

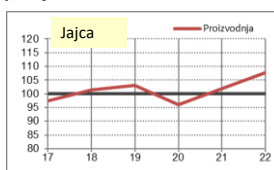
- Globalno povečanje porabe mesa, zmanjšanje v EU
- Strožje okoljske zahteve, dohodkovna občutljivost reje krav dojlj (te po pričakovanju najbolj) bo pomenilo manj razpoložljivih živali in višje stroške vhlavljanja ter pritisk na obstoj rej, odk. cene višje

Perutninsko meso in jajca

SLO: PROIZVODNJA V ŽIVINOREJI (povprečje 2017–2021 = 100; ocena 2022)

Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena za 2022)

❖ STANJE

- **EU:** prireja perutninskega mesa in jajc manjša kot 2021, posledica pojava ptičje gripe
- **SLO:** po nezanesljivih podatkih za četrtno več pitovnih piščancev in petino manj nesnic, pridobljenega mesa več
- **Cene:** cene EU kljub nihanjem na visoki ravni, enako tudi cena jajc; SLO: brojlerji +21%, jajca +24 %
- **ZT:** obseg izvoza perutninskega mesa EU v letu 2022 manjši, uvoz pa večji, enako velja za jajca; SLO: uvoz živali in mesa večji (največ v 10 letih), izvoz živali in izdelkov večji, mesa manjši (raven 2018-22)

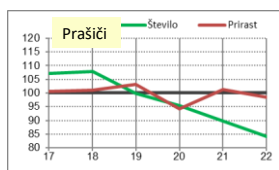
❖ NAPOVED

- Rast prireje perutninskega mesa se bo nadaljevala, normalizacija proizvodnih stroškov, umiritev razmer po pojavu ptičje gripe v zadnjih letih
- Nadaljevanje trenda rasti izvoza, uvoz stabilen. Pričakuje se stabilizacija cen na raven predkovidnega obdobja

Prašičje meso

SLO: STALEŽ IN PROIZVODNJA V ŽIVINOREJI (povprečje 2017–2021 = 100; ocena 2022)

Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena za 2022)

❖ STANJE

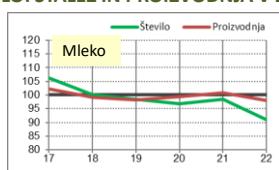
- **EU:** stalež manjši pri vseh kategorijah (-4 %), manjši tudi zakol
- **SLO:** zmanjšanje velja tudi za Slovenijo (pitanci -7 %, plemenske svinje -3 %), mesa manj za 6 %
- **Cene:** na visoki ravni, zvišanje v povprečju za 60 % in še vedno v rahlem porastu, podoben trend cen tudi pri pujskih, SLO: zvišanje cen, manj intenzivno kot v povprečju EU
- **ZT:** obseg izvoza prašičjega mesa opazno manjši (kljub novim trgom manj izvoza na Kitajsko), uvoz malenkost večji; SLO: izvoz živali se povečuje, dosegal raven let 2013-14, večji tudi izvoz mesa, uvoz živih živali (pujskov) ter mesa in izdelkov skupaj se je zmanjšal

❖ NAPOVED

- Zmanjšanje prireje in porabe prašičjega mesa (stabilizacija azijskih trgov, okoljski pritiski...)
- Obseg zunanje trgovine EU se bo zmanjšal na raven obdobja 2007-15

Mleko

SLO: STALEŽ IN PROIZVODNJA V ŽIVINOREJI (povprečje 2017–2021 = 100; ocena 2022)

Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena za 2022)

❖ STANJE

- **EU:** prireja na ravni 2021
- **SLO:** odkup mleka dobra 2 % manjši, delež odkupa tujih mlekarn ponovno večji (2021: 31,3 %)
- **Cene:** visoka raven cen, v povprečju +36 %, SLO +38 %
- **ZT:** obseg izvoza mleka in mlečnih izdelkov EU opazno manjši, uvoz nekoliko večji; SLO: izvoz mleka in mlečnih izdelkov manjši, uvoz nekaj večji, vendar pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja

❖ NAPOVED

- Nižje, vendar stabilne cene, nižji tudi stroški
- Zaradi različnih zahtev in omejitev počasno nadaljevanje zmanjševanja števila molznic, ob zmerni rasti povprečne mlečnosti bo sektor stabilen
- Rasti svetovnih potreb bodo najintenzivneje sledile nekatere azijske in afriške države. Potrebe bodo večje od ponudbe, zato bo EU še naprej največja svetovna izvoznica mleka in mlečnih izdelkov

Zaključki

❖ UGOTOVITVE

- Kljub bojznim pred negotovimi razmerami zaradi globalnih pritiskov, predvsem od leta 2020, podatki na agregatu kmetijstva za Slovenijo kažejo, da je sektor ostal stabilen.
- Pri ohranjanju stabilnosti pa so pomembno pripomogle dohodkovne podpore države, ki so blažile izpad dohodka (izrazitejše blaženje dohodka je bilo v letu 2021, še posebej v živinoreji). Poleg tega pa so sektor na relativno stabilni ravni ohranjale tudi visoke odkupne cene (že v letu 2021, izraziteje pa v letu 2022).

❖ NAPOVEDI

- Kratkoročne napovedi kažejo na umirjanje razmer v kmetijstvu. Stabilizacija se napoveduje tudi na področju cen proizvodnih inputov in kmetijskih proizvodov.
- Kmetijstvo pa se bo moralo pripraviti na predvidene strukturne spremembe, na kar bodo vplivali predvsem spremenjeni gospodarsko-družbeni dejavniki ter okoljske zahteve.

 Kmetijski inštitut Slovenije

 Kmetijski inštitut Slovenije

Hvala za vašo pozornost.

Spletna stran:

https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu/